

METODA

de determinare a mărimii contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru acoperirea costurilor stocurilor de securitate de gaze naturale

Secțiunea 1

DISPOZIȚII GENERALE

1. Metoda de determinare a mărimii contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru acoperirea costurilor stocurilor de securitate de gaze naturale (în continuare – *Metodă*) reglementează modul de calculare a cuantumului contribuțiilor financiare și periodicitatea achitării acestora de către furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru acoperirea costurilor de creare și menținere a stocurilor de securitate.

2. Metoda stabilește:

- 1) principiile de reglementare în baza cărora sunt stabilite contribuțiile financiare ale furnizorilor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate
- 2) modul de determinare a costului anual al stocurilor de securitate;
- 3) modul de alocare a costurilor anuale aferente stocurilor de securitate către furnizorii de pe piața gaze naturale cu amănuntul;
- 4) modul de aplicare a Metodei;
- 5) cerințele și modul de raportare către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare – *Agenția*) efectuat de către entitatea responsabilă de crearea și menținerea stocurilor de securitate.

Secțiunea 2

DEFINIȚII, PRINCIPII DE REGLEMENTARE

3. În sensul prezentei Metode, se aplică noțiunile definite în Legea cu privire la gazele naturale nr. 108/2016, precum și următoarele noțiuni:

costul stocurilor de securitate - totalitatea costurilor suportate de entitatea responsabilă de crearea și menținerea stocurilor de securitate pe parcursul unui an calendaristic.

entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate - întreprindere din sectorul gaze naturale desemnată de Guvern, pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate de gaze naturale și punerea lor la dispoziție pe piața gazelor naturale din Moldova, în conformitate cu articolul 108¹ din Legea cu privire la gazele naturale.

perioada de recuperare a costurilor (p) - perioada de timp începând cu 1 aprilie a anului (n+1) și 31 martie a anului următor (n+2).

furnizor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale - furnizor care comercializează gaze naturale consumatorilor finali, instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețea de distribuție sau de transport a gazelor naturale.

stocuri de securitate - rezerve de gaze naturale create și menținute în conformitate cu articolul 108¹ din Legea cu privire la gazele naturale.

4. Metoda este bazată pe următoarele principii de reglementare:

- 1) Principiul neutralității costurilor se va aplica în așa fel încât entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate nu va genera profit sau pierderi ca urmare a executării obligațiilor care i-au fost atribuite în privința creării și menținerii stocurilor de securitate. Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de

securitate nu va obține nicio rentabilitate financiară din costurile aferente creării și menținerii stocurilor de securitate (costuri ale stocurilor de securitate).

2) Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate va recupera integral costurile rezonabile și justificate suportate pentru crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale pe parcursul anului calendaristic, prin colectarea contribuțiilor financiare de la toți furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale. Contribuțiile financiare vor acoperi costurile deja suportate de entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate pe durata anului calendaristic precedent.

3) Contribuția financiară a fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul a gaze naturale va fi proporțională cu cantitățile de gaze naturale furnizate consumatorilor finali.

4) Contribuțiile financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale nu vor include niciun fel de subvenții sau contribuții din partea unor părți terțe primite de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate.

5) Orice cheltuieli pentru achiziția de gaze naturale în scopuri comerciale suportate de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate nu vor fi incluse la determinarea contribuțiilor financiare.

Secțiunea 3

DETERMINAREA COSTULUI ANUAL AL STOCURILOR DE SECURITATE

5. Costul stocurilor de securitate (*CST*) pentru anul calendaristic „n”, suportate de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate se calculează în conformitate cu următoarea formulă:

$$CST_n = Cng_n + Ctrans_n + Cstor_n + Cfinc_n + Cadmin_n - TPC_n(1)$$

unde:

Cng_n - costurile, în Lei, suportate în anul „n”, pentru achiziționarea gazele naturale necesare formării stocurilor de securitate;

Ctrans_n – costurile, suportate în anul „n”, pentru transportul stocurilor de gaze naturale de pe piața unde au fost procurate către unul sau mai multe depozite de stocare și de la depozitele de stocare către sistemul de transport al gazelor naturale al Republicii Moldova;

Cstor_n – costurile, suportate în anul „n”, pentru injectarea, stocarea și retragerea gazelor naturale de la unul sau mai multe depozite de stocare;

Cfinc_n – costurile financiare, suportate în anul „n”, pentru formarea și menținerea stocurilor de securitate;

Cadmin_n – costurile administrative, în Lei, suportate în anul „n”, pentru formarea și menținerea stocurilor de securitate, inclusiv, dar nelimitându-se la costurile de remunerare a forței de muncă, costuri materiale, soluții IT, costuri de accesare a platformelor de rezervare a capacității și burselor de gaze naturale etc.;

TPC_n –resurse financiare alocate din bugetul de stat și/sau din asistența financiară externă, și/sau din împrumuturile externe/suverane contractate de către stat (în Lei), pe care Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate le-a primit și utilizat pentru a acoperi costurile de creare și menținere a stocurilor de securitate.

6. Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate procură gazele naturale urmărind realizarea unui echilibru între obținerea unui cost minim al gazelor achiziționate și asigurarea formării stocurilor de securitate. Cheltuielile de procurare a gazelor naturale pentru formarea stocurilor pentru anul „n” se vor determina utilizând următoarea formulă:

$$Cng_n = WAP_n \times VS_n(2)$$

unde:

WAP_n - prețul mediu ponderat, în Lei/kWh, format de la cele mai mici prețuri în ordine crescătoare, de procurare a volumelor de gaze naturale echivalente volumului necesare pentru formarea stocurilor în anul „n”;

VS_n – volumele de gaze naturale, în kWh, care trebuie stocate de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate în anul „n”, în conformitate cu alineatul (1) din articolul 108¹ din Legea cu privire la gazele naturale.

7. La luarea deciziei privind alegerea depozitelor de stocare a gazelor naturale care urmează să fie utilizate pentru menținerea stocurilor de securitate de gaze naturale achiziționate, entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate va lua în considerare cel puțin disponibilitatea capacității de stocare, minimizarea

costurilor de utilizare a serviciilor de stocare anuale sau multianuale și a costurilor de transport al gazelor naturale către depozitele de stocare a gazelor naturale, precum și proximitatea față de punctele de interconectare cu o capacitate suficientă pentru a transporta gazele naturale stocate către punctele de interconectare cu rețeaua de transport a Republicii Moldova atunci când este necesar.

8. La luarea unei decizii privind punctele interconectare care urmează să fie utilizate pentru transportarea gazelor naturale aferente stocurilor de securitate, achiziționate din depozitele de stocare a gazelor naturale pentru piața de gaze din Republica Moldova, entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, urmărește să reducă la minimum costurile de rezervare a capacității, minimizând în același timp riscurile legate de disponibilitatea capacității.

9. Costurile de finanțare suportate de entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate în anul „n”, se calculează în conformitate cu următoarea formulă:

$$Cfinc_n = CD_n + CC_n \quad (3)$$

unde:

CD_n – costurile totale de finanțare, în Lei, achitate de entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate în anul „n”, pentru împrumuturi în vederea formării, menținerii și livrării gazelor naturale aferente stocurilor de gaze naturale de securitate pe piața gazelor naturale din Republica Moldova.

CC_n – costul anual al capitalului propriu, în Lei, utilizat de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate în anul „n”, pentru crearea, menținerea și livrarea stocurilor de gaze naturale de securitate în sistemul de gaze naturale din Republica Moldova, calculat conform următoarei formule:

$$CC_n = EC_n \times K_{e,n} \quad (4)$$

unde:

EC_n – capitalul, exprimat în Lei, utilizat de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate în anul „n” pentru crearea, menținerea și livrarea stocurilor de gaze naturale de securitate pe piața gazelor naturale din Republica Moldova

$K_{e,n}$ – costul capitalului propriu, în %, pentru anul „n”, definit astfel cum este descris la punctul 10.

10. Costul capitalului propriu pentru anul „n” se definește conform următoarei formule:

$$K_{e,n} = r_{f,n} + r_{t,n} + \beta_{d,n} \times (r_{m,n} - r_{f,n}) \quad (5)$$

unde:

$r_{f,n}$ – rata fără risc din SUA pentru anul „n”, în %, definită în funcție de media pe anul „n-1” a bonurilor de trezorerie cu scadența la 10 ani publicate de Trezoreria SUA (www.treasury.gov)

$r_{t,n}$ – rata riscului de țară pentru anul „n”, în %, stabilită ca un plafon, egală cu 6,75 %. În cazul în care rata de risc a Republicii Moldova publicată de DAMODARAN este mai mică decât acest nivel, se va utiliza cea publicată în sursa: <http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/>, la rubrica: Prima de risc pentru alte piețe, Prima pentru riscul de țară.

$\beta_{d,n}$ – riscul sistematic al industriei ajustat în funcție de efectul de levier, calculat conform următoarei formule:

$$\beta_{d,n} = \beta + \left(\frac{D}{E}\right)_n \times \beta \times (1 - t_n) \quad (6)$$

unde:

β – riscul sistematic al industriei (fără efect de levier), care este valoarea medie corespunzătoare companiilor de utilități publice din SUA, publicată în ianuarie 2019 în sursa: <http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/> la secțiunea: Date, Betas cu și fără efect de levier în funcție de industrie, Utilități (general), Betacare fără efect de levier și este egală cu 0,17

$(D/E)_n$ – raportul capital împrumutat/capital propriu pentru anul „n”, aplicat de entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate pentru stabilirea stocurilor în anul „n”.

t_n – rata impozitului pe profit pentru anul „n”, în %, aplicată în conformitate cu prevederile Codului fiscal

11. $(r_{m,n} - r_{f,n})$ – prima de risc specifică pieței pentru anul „n”, în %, egală cu 4,80%, determinată în ianuarie 2019 ca medie aritmetică a ultimilor 30 de ani în SUA (acțiuni-Obligațiuni de stat) și publicată în sursa: <http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/> la secțiunea: Date, Date curente, Estimarea ratei de actualizare,

Randamentul istoric al acțiunilor, obligațiunilor și bonurilor - Statele Unite ale Americii, Medie aritmetică, Prima de risc. Cheltuielile administrative includ numai costurile suportate direct de entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate pentru crearea, menținerea și livrarea gazelor naturale din stocurile de securitate în sistemul de gaze naturale a Republicii Moldova. În cazul în care costurile suportate de Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate nu se referă numai la stocurile de securitate, dar și la alte activități desfășurate de entitate, atunci în cheltuielile administrative se include numai partea de costuri legate de stocurile de securitate.

Secțiunea 4

DETERMINAREA CONTRIBUȚIILOR FINANCIARE ȘI ALOCAREA COSTURILOR STOCURILOR DE SECURITATE

12. Fără a aduce atingere punctului 22, entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate achiziționează gaze naturale în scopul creării stocurilor de securitate separat de orice achiziție de gaze naturale în scopuri comerciale.

13. Până la data de 31 ianuarie a fiecărui an, entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate va prezenta Agenției, spre aprobare, calculul motivat și documentat al costurilor sale anuale privind stocurile de securitate pentru anul calendaristic precedent, în conformitate cu prezenta Metodă.

14. Agenția decide cu privire la aprobarea costurilor anuale ale stocurilor de securitate, în termen de 30 de zile lucrătoare de la prezentarea acestora de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate.

15. Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate recuperează costurile stocurilor de securitate pentru anul calendaristic „n”, calculate în conformitate cu formula (1) de la punctul 6, în douăsprezece (12) rate lunare, sub forma unor contribuții financiare lunare plătite de către furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale. Suma care trebuie recuperată în fiecare lună a perioadei de recuperare „p” de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate ($MCST_p$) se aprobă de către Agenție în conformitate cu următoarea formulă:

$$MCST_p = \frac{CST_n}{12} \quad (5)$$

16. Contribuțiile financiare lunare pentru costurile stocurilor de securitate din anul calendaristic „n” se achită de către furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pe parcursul perioadei de recuperare a costurilor „p”, care începe în anul calendaristic „n + 1” și se încheie în anul calendaristic „n + 2”. Contribuțiile financiare lunare ($SP_{j,m}$) ale fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale „j” pentru luna „m” a perioadei de recuperare a costurilor se calculează de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate și se aprobă de către Agenție pe baza gazelor naturale furnizate consumatorilor finali de către furnizorul de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale în cursul anului „n”, în conformitate cu următoarea formulă:

$$SP_{j,m} = MCST_p \times \frac{C_{j,n}}{TC_n} \quad (6)$$

unde:

- $C_{j,m-1}$ – volumele de gaze naturale, consumate în anul „n” de către consumatorii finali deserviți de furnizorul de pe piața cu amănuntul de gaze naturale „j”; în perioada de recuperare a costurilor „p”;

TC_n – volumele totale de gaze naturale, consumate în anul „n” de către toți consumatorii finali.

17. Începând cu luna aprilie a fiecărui an calendaristic „n+1” și pentru cele 12 luni ale perioadei de recuperare a costurilor, furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale plătesc contribuții financiare lunare către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate pentru costurile stocurilor de securitate din anul calendaristic „n”, în urma emiterii facturilor de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, în conformitate cu punct. 20.

18. În cazul în care unii consumatori de pe piața cu amănuntul vor migra de la un furnizor la altul, entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate recalculează cotele lunare de repartizare, actualizând

cantitățile din pct. 16, în funcție de cantitățile de gaze naturale consumate de către consumatorii respectivi în perioada anului „n”, în baza datelor prezentate de operatorii sistemelor de distribuție.

19. Până în ziua a 15-a a fiecărei luni „m”, entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate emite facturile corespunzătoare furnizorilor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale, în conformitate cu contribuțiile financiare lunare determinate de Agenție în conformitate cu punctul 16 de mai sus. Plata facturii de către furnizorul de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale trebuie să se efectueze în termen de 10 zile lucrătoare de la primirea facturii.

Secțiunea 5 RAPORTARE

20. Până în a 15-a zi a lunilor ianuarie, aprilie, iulie și octombrie ale fiecărui an, entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate prezintă Agenției un raport trimestrial privind contribuțiile financiare care să indice:

1) Valoarea contribuțiilor financiare colectate de la furnizorii de pe piața cu amănuntul pentru perioada de colectare a costurilor curente și cea precedentă, precum și suma rămasă pentru a acoperi costurile anuale ale stocurilor de securitate.

2) Contribuțiile financiare lunare colectate de la fiecare furnizor de pe piața cu amănuntul,

3) Informații privind plata parțială și/sau plata cu întârziere și/sau orice plată datorată a contribuțiilor financiare de către furnizorii de pe piața cu amănuntul, inclusiv existența unor datorii curente datorate plății parțiale sau neplății contribuțiilor financiare de către furnizorii de pe piața cu amănuntul și acțiunile întreprinse de entitatea stocurilor pentru a le colecta.

4) Acțiunile întreprinse de entitate, în cursul anului calendaristic precedent și al anului calendaristic în curs, pentru a crea și a menține stocurile de securitate de gaze naturale, inclusiv acțiunile legate de achiziționarea de gaze naturale, contractarea de servicii de depozitare și de servicii de transport de gaze naturale.

5) Informații privind stocurile de securitate de gaze naturale, inclusiv cel puțin cantitatea actuală a acestora, depozitele în care sunt stocate, condițiile în care a fost rezervată stocarea, punctele de interconectare la care a fost rezervată capacitatea și condițiile relevante.

6) Informații privind cazurile în care, în anul calendaristic precedent și în anul calendaristic în curs, stocurile de gaze naturale de securitate au trebuit să fie livrate de entitatea stocurilor de gaze naturale pe piața moldovenească.

Secțiunea 6 DISPOZIȚII SPECIALE

21. Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate va prezenta Agenției, spre aprobare, calculul costurilor anuale ale stocurilor de securitate pentru anul 2022 până la 30 iunie 2023.

22. Cu excepția gazelor naturale achiziționate pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate pentru crearea stocurilor de securitate în 2022 de entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, toate celelalte achiziții de stocuri de gaze naturale de securitate se efectuează și se înregistrează separat de orice achiziție de gaze naturale în scopuri comerciale.